

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

24. maj 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — præjudiciel hasteprocedure — politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager — rammeafgørelse 2002/584/RIA — den europæiske arrestordre — artikel 4a, stk. 1 — procedurer for overgivelse mellem medlemsstaterne — betingelser for fuldbyrdelse — fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse — undtagelser — obligatorisk fuldbyrdelse — straffedom, som er afsagt in absentia — begreberne »personlig indkaldelse til en retssag« og »officiel forkyndelse på anden måde« — selvstændige EU-retlige begreber«

I sag C-108/16 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) ved afgørelse af 24. februar 2016, indgået til Domstolen den samme dag, i en sag om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre udstedt mod

Paweł Dworzecki,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz (refererende dommer), og dommerne A. Arabadjiev, C. Lycourgos, E. Juhász og C. Vajda,

generaladvokat: M. Bobek

justitssekretær: fuldmægtig M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. april 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Paweł Dworzecki ved advocaten J. Dobosz og A. de Boon
- den nederlandske regering ved M. Bulterman, M. Noort og B. Koopman, som befuldmægtigede
- den polske regering ved J. Sawicka og M. Pawlicka, som befuldmægtigede
- Det Forenede Kongeriges regering ved V. Kaye, som befuldmægtiget, bistået af barrister J. Holmes
- Europa-Kommissionen ved R. Troosters og S. Grünheid, som befuldmægtigede,

* Processprog: nederlandsk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. maj 2016,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4a, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT 2002, L 190, s. 1), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009 (EUT 2009, L 81, s. 24, herefter »rammeafgørelse 2002/584«).
- 2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en sag om fuldbyrdelse i Nederlandene af en europæisk arrestordre, der er udstedt af Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (den regionale domstol i Zielona Góra, Polen) mod Paweł Dworzecki.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Femte og syvende betragtning til rammeafgørelse 2002/584 har følgende ordlyd:
»(5) [...] [I]ndførelsen af en ny forenklet ordning for overgivelse af dømte eller mistænkte personer med henblik på straffuldbyrkelse eller retsforfølgning [vil] gøre det muligt at mindske den kompleksitet og den risiko for forsinkelser, der er en følge af de nuværende udleveringsprocedurer. [...]
[...]
(7) Da målet at erstatte det multilaterale udleveringssystem, der bygger på den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957, ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne, hvis de handler enkeltvis, og derfor bedre kan gennemføres på EU-plan, kan Rådet træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union og artikel 5 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. sidstnævnte artikel, er denne rammeafgørelse ikke mere vidtgående end, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.«
- 4 Artikel 1 i rammeafgørelse 2002/584, som har overskriften »Definition af og pligten til at fuldbyrde en europæisk arrestordre«, bestemmer:
»1. Den europæiske arrestordre er en retsafgørelse truffet af en medlemsstat med det formål, at en anden medlemsstat anholder og overgiver en eftersøgt person med henblik på strafforfølgning eller fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning.
2. Medlemsstaterne fuldbyrder enhver europæisk arrestordre på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne rammeafgørelse.
3. Denne rammeafgørelse indebærer ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper som omhandlet i artikel 6 [EU].«

5 Rammeafgørelse 2009/299 præciserer grundene til, at det kan afslås at fuldbyrde en europæisk arrestordre, når den berørte person ikke selv var til stede under den pågældendes retssag. 1., 2., 3., 4., 6.-8. og 14. betragtning hertil lyder:

»(1) Anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen indgår i retten til en retfærdig rettergang i henhold til artikel 6 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Domstolen har endvidere erklæret, at anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen ikke er absolut, og at anklagede under visse omstændigheder af egen fri vilje udtrykkeligt eller stiltiende, men utvetydigt, kan give afkald på denne ret.

(2) De forskellige rammeafgørelser om gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af endelige retsafgørelser behandler ikke konsekvent spørgsmålet om afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede. Disse forskelle vil kunne vanskeliggøre juristernes arbejde og hindre det retlige samarbejde.

[...]

(4) Det er derfor nødvendigt at fastsætte klare og fælles grunde til at undlade at anerkende afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede. Denne rammeafgørelse tager sigte på at præcisere definitionen af sådanne fælles grunde, der giver den fuldbyrdende myndighed mulighed for at fuldbyrde afgørelsen, selv om den pågældende person ikke var til stede under retssagen, under fuld hensyntagen til personens ret til et forsvar. Det er ikke meningen, at denne rammeafgørelse skal regulere de former og metoder, herunder proceduremæssige krav, der skal anvendes for at opnå de i rammeafgørelsen angivne resultater, hvilket henhører under medlemsstaternes nationale ret.

[...]

(6) Bestemmelserne i denne rammeafgørelse om ændring af andre rammeafgørelser fastsætter betingelser for, hvornår anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, ikke bør nægtes. Det drejer sig om alternative betingelser; når en af betingelserne er opfyldt, garanterer den udstedende myndighed ved at udfylde den dertil indrettede del af den europæiske arrestordre eller af den relevante attest til de andre rammeafgørelser, at kravene er eller vil blive opfyldt, hvilket bør være tilstrækkeligt til, at afgørelsen kan fuldbyrdes på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse.

(7) Anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, bør ikke nægtes, hvis han/hun enten er blevet indkaldt personligt og derved er blevet underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller hvis han/hun på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag. I denne forbindelse forudsættes det, at den pågældende er blevet underrettet »i tide«, dvs. i så god tid, at han/hun har kunnet deltage i retssagen og effektivt udøve sin ret til et forsvar.

(8) Anklagedes ret til en retfærdig rettergang er sikret ved konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Denne ret omfatter den pågældendes ret til selv at være til stede under retssagen. For at kunne udnytte denne ret skal den pågældende være klar over den berammede retssag. I henhold til denne rammeafgørelse skal hver enkelt medlemsstat i overensstemmelse med national ret sikre, at den pågældende er klar over retssagen, idet kravene i denne konvention samtidig overholdes. Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis kan der, når det afgøres, om den måde, hvorpå underretningen er givet, er

tilstrækkelig til at sikre, at den sigtede er klar over retssagen, eventuelt også tages særligt hensyn til den omhu, som den pågældende har udøvet for at modtage den underretning, som er stilet til ham/hende.

[...]

(14) Denne rammeafgørelse indskrænker sig til at præcisere definitionen af grunde til at undlade anerkendelse i retsakter om gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse. Bestemmelser som dem, der vedrører retten til at få en sag genoptaget, har derfor et anvendelsesområde, der er begrænset til en definition af disse grunde til at undlade anerkendelse. De tager ikke sigte på en harmonisering af de nationale lovgivninger. Denne rammeafgørelse berører ikke Den Europæiske Unions fremtidige instrumenter til indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på det strafferetlige område.«

6 Artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 blev indsat ved artikel 2 i rammeafgørelse 2002/299 og har overskriften »Afgørelser afsagt under og efter en retssag, hvor den pågældende ikke selv var til stede«. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»Den fuldbyrdende judicielle myndighed kan også nægte at fuldbyrde den europæiske arrestordre, der er udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning, hvis den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at den pågældende i overensstemmelse med yderligere proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstats nationale ret

a) i rette tid

i) enten er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag

og

ii) er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen

[...]«

Nederlandsk ret

7 Overleveringswet (lov om overgivelse, herefter »OLW«) gennemfører rammeafgørelse 2002/584 i nederlandsk ret. Denne lovs artikel 12 har følgende ordlyd:

»Overgivelse er ikke tilladt, når den europæiske arrestordre skal fuldbyrde en afgørelse, skønt den tiltalte ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at den tiltalte, i overensstemmelse med proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstat,

a) i rette tid er blevet indkaldt in personam og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag, og er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen, eller

[...]«

- 8 Underafsnit D i bilag 2 til OLW med overskriften »Model til europæisk arrestordre som omhandlet i artikel 2, stk. 2, i OLW« svarer til litra d), i bilaget til rammeafgørelse 2002/584.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 9 Den 30. november 2015 blev Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) af officier van justitie bij de rechtbank (anklagemyndigheden ved denne ret) anmodet om at fuldbyrde en europæisk arrestordre udstedt den 4. februar 2015 af Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (den regionale domstol i Zielona Góra, Polen).
- 10 Den pågældende europæiske arrestordre vedrører anholdelse og overgivelse af den polske statsborger Paweł Dworzecki med bopæl i Haag (Nederlandene) med henblik på fuldbyrdelse i Polen af tre fængselsstraffe på henholdsvis to år, otte måneder og seks måneder. De to sidstnævnte straffe skal stadig fuldbyrdes i deres helhed, hvorimod Paweł Dworzecki med hensyn til den første straf kun mangler at afsone syv måneder og tolv dages fængsel. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører udelukkende overgivelse med henblik på fuldbyrdelse af den anden fængselsstraf.
- 11 Hvad angår sidstnævnte straf præciseres det i underafsnit D i nævnte europæiske arrestordre, at den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, som pålagde den nævnte straf. Den udstedende judicielle myndighed har dernæst afkrydset nr. 1, litra b), der er indeholdt i underafsnit D i formularen til den europæiske arrestordre, der svarer til punkt 3.1b i litra d), i den formular, der er vedlagt som bilag til rammeafgørelse 2002/584, og som finder anvendelse på tilfælde, hvor »den pågældende [...] ikke [er] blevet indkaldt personligt, men [...] faktisk på anden vis [er] blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at vedkommende var klar over den berammede retssag og er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen«.
- 12 Med henblik på at oplyse, hvordan den pågældende betingelse er blevet opfyldt, hvilket i henhold til nævnte formulars litra d), nr. 4, skal angives nærmere, præciserer denne europæiske arrestordre følgende på engelsk:
- »Indkaldelsen blev sendt til den adresse, som Paweł Dworzecki havde angivet med henblik på forkyndelser, og den blev modtaget af en voksen person, der boede på denne adresse, nemlig Paweł Dworzeckis bedstefar, i overensstemmelse med strafferetsplejelovens artikel 132, der fastsætter, at »processkriftet i tilfælde af adressatens fravær skal forkyndes for et voksent medlem af adressatens hushold og at processkriftet, i tilfælde af at et voksent medlem af adressatens hushold ikke er til stede, også kan forkyndes for ejeren, viceværten eller landsbyens overhoved, såfremt de pågældende personer giver tilsagn om at ville overrække processkriftet til adressaten«. Endvidere er en kopi af dommen blevet fremsendt til samme adresse og modtaget af en voksen person, der bor på denne adresse. Paweł Dworzecki har i øvrigt kendt sig skyldig og på forhånd accepteret den af anklageren foreslåede straf.«
- 13 Den forelæggende ret har anført, at den allerede har fortolket nederlandsk ret til gennemførelse af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 således, at undersøgelsen af, om betingelserne i litra a)-d), i denne bestemmelse er opfyldt, skal foretages under hensyntagen til den udstedende medlemsstats nationale ret. Således har den forelæggende ret bl.a. ikke anvendt grunden til at afslå fuldbyrdelse i OLW's artikel 12, når indkaldelsen er blevet overrakt til en bofælle til den eftersøgte person.
- 14 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt en sådan fortolkning af national ret er i overensstemmelse med artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584. Retten finder nemlig, at EU-lovgiver med formuleringen »i overensstemmelse med yderligere proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstats nationale ret«, der står før listen indeholdt i artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), i

rammeafgørelse 2002/584, har ønsket at fremhæve, navnlig med betegnelsen »yderligere«, at rammeafgørelse 2009/299 ikke skulle harmonisere medlemsstaternes straffeprocessuelle regler om udeblivelsesdomme i almindelighed eller måden, hvorpå der indkaldes til at give fremmøde i straffesager i særdeleshed, men alene skulle fastsætte fælles grunde til at undlade at anerkende udeblivelsesafgørelser i straffesager. Det følger heraf, at de udtryk, der er indeholdt i artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), i rammeafgørelse 2002/584, udgør selvstændige EU-retlige begreber.

- 15 For så vidt angår fortolkningen af disse begreber er den forelæggende ret af den opfattelse, at betingelserne i artikel 4a, stk. 1, litra a), i rammeafgørelse 2002/584 ikke er opfyldt i det foreliggende tilfælde, eftersom det ikke er blevet godtgjort, at oplysningerne vedrørende tidspunktet og stedet for retssagen faktisk var blevet officielt meddelt Pawel Dworkzecki.
- 16 I øvrigt fremhæver den forelæggende ret, at den af denne foreslåede fortolkning af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 eventuelt er strengere end de krav, der følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis vedrørende artikel 6 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev undertegnet i Rom den 4. november 1950. Således opstiller Menneskerettighedsdomstolen bl.a. i §§ 99 og 101 i dom af 1. marts 2006, Sejdivic mod Italien (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100), alene et krav om, at tiltalte har fået »et tilstrækkeligt kendskab til retsforfølgningen og tiltalen mod ham/hende«.
- 17 På denne baggrund har Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er de i artikel 4a, stk. 1, litra a), i rammeafgørelse 2002/584/RIA anvendte begreber:

— »enten i rette tid er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen«

og

— »eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag«,

selvstændige EU-retlige begreber?

2) I bekræftende fald:

- a) hvorledes skal disse selvstændige begreber fortolkes i almindelighed, og
b) er et tilfælde som det foreliggende, der er kendetegnet ved:

— at indkaldelsen i henhold til den europæiske arrestordre er forkyndt på den af den eftersøgte person opgivne adresse for en voksen bofælle, der gav tilsagn om at ville overrække indkaldelsen til den eftersøgte person

— at det af den europæiske arrestordre ikke fremgår, om og hvornår denne bofælle faktisk har overrakt indkaldelsen til den eftersøgte person

— mens det af den forklaring, som den eftersøgte person har afgivet for den forelæggende ret, ikke kan udledes, at den eftersøgte person – i rette tid – er blevet underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag,

omfattet af et af de to selvstændige begreber?»

Om hasteproceduren

- 18 Den forelæggende ret har anmodet om, at nærværende anmodning om præjudiciel afgørelse undergives den præjudicielle hasteprocedure, der er fastsat i artikel 107 i Domstolens procesreglement.
- 19 Retten har til støtte for sin anmodning bl.a. påberåbt sig den omstændighed, at Paweł Dworzecki på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, mens han venter på sin overgivelse til Republikken Polen.
- 20 Desuden har denne retsinstans anført, at Domstolens besvarelse af de præjudicielle spørgsmål har direkte og afgørende betydning for varigheden af Paweł Dworzeckis varetægtsfængsling i Nederlandene, for så vidt som retten i mangel af et svar fra Domstolen ikke vil kunne træffe afgørelse vedrørende overgivelsen af den pågældende med hensyn til alle de domme, der er omhandlet i den europæiske arrestordre.
- 21 Det bemærkes for det første, at den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af rammeafgørelse 2002/584, som henhører under de områder, der er omhandlet i afsnit V i EUF-traktatens tredje del vedrørende et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Forelæggelsen kan således undergives den præjudicielle hasteprocedure.
- 22 Hvad for det andet angår kriteriet om den hastende karakter skal der i henhold til Domstolens praksis tages hensyn til den omstændighed, at den i hovedsagen omhandlede person på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, og at hans fortsatte frihedsberøvelse afhænger af løsningen af tvisten i hovedsagen (jf. i denne retning dom af 15.7.2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, præmis 24). Situationen for den omhandlede person skal i øvrigt bedømmes ud fra den situation, der forelå på tidspunktet for behandlingen af anmodningen om, at den præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren (jf. i denne retning dom af 15.2.2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, præmis 40).
- 23 I det foreliggende tilfælde er det dels ubestridt, at Paweł Dworzecki på dette tidspunkt var frihedsberøvet. Dels afhænger Paweł Dworzeckis fortsatte frihedsberøvelse af løsningen af hovedsagen, idet hans varetægtsfængsling ifølge den forelæggende rets forklaringer er blevet anordnet inden for rammerne af fuldbyrdelsen af den mod ham udstedte europæiske arrestordre.
- 24 Under disse omstændigheder har Domstolens Fjerde Afdeling den 10. marts 2016 efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om, at den præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 25 Den forelæggende ret ønsker med det første spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584 skal fortolkes således, at de i denne bestemmelse indeholdte udtryk »er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen« og »på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag« udgør selvstændige EU-retlige begreber.
- 26 Indledningsvis bemærkes, at rammeafgørelse 2002/584, således som det fremgår af dennes artikel 1, stk. 1 og 2, samt af femte og syvende betragtning hertil, har til formål at erstatte det multilaterale udleveringssystem, baseret på den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957, med en ordning for overgivelse mellem judicielle myndigheder af dømte eller mistænkte personer med henblik

på straffuldbyrdelse eller retsforfølgning, og at denne ordning bygger på princippet om gensidig anerkendelse (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 75 og den deri nævnte retspraksis).

- 27 Rammeafgørelse 2002/584 tilsigter således med indførelsen af en ny forenklet og mere effektiv ordning for overgivelse af personer, der er dømt eller mistænkt for overtrædelse af straffeloven, at fremme og fremskynde det retslige samarbejde med henblik på at bidrage til at gennemføre Unionens erklærede mål at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed på grundlag af den høje grad af tillid, der skal være mellem medlemsstaterne (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 I henhold til Domstolens faste praksis følger det såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at en bestemmelse i EU-retten, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Den Europæiske Union, som skal søges under hensyntagen til bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (dom af 17.7.2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, præmis 42, og af 15.10.2015, Axa Belgium, C-494/14, EU:C:2015:692, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).
- 29 Skønt rammeafgørelse 2002/584 og navnlig dennes artikel 4a, stk. 1, indeholder flere udtrykkelige henvisninger til medlemsstaternes nationale ret, er der ingen af disse henvisninger, som vedrører de begreber, der er indeholdt i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i).
- 30 På denne baggrund må det antages, at de udtryk, som er omhandlet i det første spørgsmål, således som alle de procesdeltagere, der har afgivet indlæg for Domstolen, har anført, skal forstås som selvstændige EU-retlige begreber og fortolkes ensartet på Unionens område.
- 31 Denne fortolkning understøttes i øvrigt af rammeafgørelse 2009/299's tilblivelseshistorie. Således som det fremgår af anden og fjerde betragtning til rammeafgørelsen, konstaterede EU-lovgiver, at den omstændighed, at der ikke fandtes en ensartet regulering af spørgsmålet om afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, kunne hindre det retlige samarbejde, og derfor fandt EU-lovgiver det nødvendigt at fastsætte klare og fælles grunde til at undlade at anerkende afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv havde været til stede, uden dog at foretage en regulering af de former og metoder, herunder proceduremæssige krav omfattet af medlemsstaternes nationale ret, der skal anvendes for at opnå de i rammeafgørelsen angivne resultater.
- 32 Det følger af de ovenstående betragtninger, at artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584 skal fortolkes således, at de i denne bestemmelse indeholdte udtryk »indkaldt personligt« og »på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag« udgør selvstændige EU-retlige begreber og skal fortolkes ensartet i hele Unionen.

Det andet spørgsmål

- 33 Den forelæggende ret ønsker med det andet spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584 skal fortolkes således, at en indkaldelse som den i hovedsagen omhandlede – der ikke er blevet forkyndt direkte for den pågældende, men som på dennes adresse er blevet overrakt til en voksen person, der tilhører dennes husstand, og som har givet tilsagn om at ville overrække indkaldelsen til den pågældende, uden at det på grundlag af den europæiske arrestordre kan afgøres, om, og i givet fald hvornår, denne voksne person faktisk har overrakt indkaldelsen til den pågældende – opfylder betingelserne i denne bestemmelse.

- 34 I henhold til artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 kan den fuldbyrdende judicielle myndighed også nægte at fuldbyrde en europæisk arrestordre, der er udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning, hvis den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at de betingelser, der er fastsat i litra a), b), c) eller d), i dette stk. 1, er opfyldt.
- 35 Det følger heraf, at den fuldbyrdende judicielle myndighed som udgangspunkt skal fuldbyrde en europæisk arrestordre, selv om den pågældende ikke var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, såfremt betingelserne fastsat i artikel 4a, stk. 1, litra a), b), c) eller d), i rammeafgørelse 2002/584 er opfyldt.
- 36 Hvad navnlig angår denne rammeafgørelses artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), har den fuldbyrdende judicielle myndighed pligt hertil, når den pågældende enten »er blevet indkaldt personligt og derved er blevet underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen«, eller »på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag«.
- 37 Henset til de formål, som tilstræbes med rammeafgørelse 2009/299, således som de er beskrevet i denne doms præmis 31, må det antages, at de regler for indkaldelsen, som er fastsat i artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584, i kraft af deres præcise og fælles karakter har til formål at sikre et højt beskyttelsesniveau og gøre det muligt for den fuldbyrdende myndighed at foretage en overgivelse af den pågældende, selv om vedkommende var fraværende i den retssag, som førte til dennes domfældelse, samtidig med at retten til forsvar fuldt ud overholdes.
- 38 Overholdelsen af de betingelser for indkaldelsen, der er omhandlet i artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584, kan således sikre, at den pågældende i rette tid modtager underretning om tidspunktet og stedet for retssagen og dermed gør det muligt for den fuldbyrdende myndighed at antage, at retten til forsvar er blevet overholdt.
- 39 Det er i lyset af disse betragtninger, at betingelserne i denne bestemmelse i rammeafgørelse 2002/584 skal fortolkes.
- 40 Den nederlandske, den polske og Det Forenede Kongeriges regering har i det væsentlige anført, at en indkaldelse som den i hovedsagen omhandlede er omfattet af det andet tilfælde, der er nævnt i artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584. Henset til formålet med rammeafgørelse 2002/584 er de af den opfattelse, at det i tilfælde af en indkaldelse, der i adressatens fravær er blevet overrakt til en voksen person, der tilhører adressatens husstand, og som har givet tilsagn om at ville overrække denne til den pågældende, kan antages, at den pågældende person således er blevet tilstrækkeligt underrettet om tidspunktet og stedet for retssagen. I denne forbindelse henviser Det Forenede Kongeriges regering navnlig til ottende betragtning til rammeafgørelse 2009/299, hvorefter der eventuelt også i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis kan tages særligt hensyn til den omhu, som den pågældende har udøvet for at modtage den underretning, som er stilet til ham/hende.
- 41 Ifølge Europa-Kommissionen opfylder en indkaldelse som den i hovedsagen omhandlede derimod ikke betingelserne i artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584. Selv om denne institution ikke udelukker, at underretningen om tidspunktet og stedet for retssagen gyldigt kan overbringes indirekte til den indkaldte person ved hjælp af andre personer, for så vidt som det godtgøres, at førstnævnte, således som nævnte bestemmelse kræver, reelt har fået kendskab til denne underretning, forholder det sig ikke desto mindre således, at den udstedende judicielle myndighed skal fremlægge dokumentation for, at den pågældende reelt har fået kendskab til denne underretning. Følgelig kan det antages at være i overensstemmelse med denne bestemmelse, at der tages hensyn til en indkaldelse,

som bygger på en retlig fiktion, uden at den udstedende judicielle myndighed fremlægger supplerende forhold, der kan godtgøre, at denne person faktisk er blevet underrettet af denne myndighed om tidspunktet og stedet for retssagen, således som det synes at være tilfældet i den foreliggende sag.

- 42 I denne forbindelse bemærkes, at selv om anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen udgør et vigtigt element i retten til en retfærdig rettergang, er denne ret ikke absolut. Anklagede kan af egen fri vilje udtrykkeligt eller stiltiende give afkald på denne ret under forudsætning af, at afståelsen er sket utvetydigt, at de nødvendige garantier i forhold til betydningen af den lovovertrædelse, for hvilken den anklagede retsforfølges, sikres, og at afståelsen ikke er i strid med væsentlige samfundsinteresser. En tilsidesættelse af retten til en retfærdig rettergang er navnlig ikke godtgjort, selv om anklagede ikke var personligt til stede, når den pågældende er blevet underrettet om tidspunktet og stedet for retssagen eller er blevet forsvaret af en juridisk rådgiver, som vedkommende havde givet mandat hertil (jf. i denne retning dom af 26.2.2013, C-399/11, Melloni, EU:C:2013:107, præmis 49).
- 43 Retten til en retfærdig rettergang for en person, der er indkaldt til at give møde for en strafferet, kræver således, at den pågældende er blevet underrettet på en sådan måde, at vedkommende effektivt kan tilrettelægge sit forsvar. Det er hensigten med artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584 at opfylde dette mål, uden at det dog udtømmende præciseres, hvilke midler der kan anvendes i dette øjemed. Foruden ved en personlig indkaldelse er de i denne bestemmelse fastsatte betingelser således opfyldt, såfremt den pågældende »på anden måde« faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for retssagen.
- 44 Som det præciseres i fjerde betragtning til rammeafgørelse 2009/299, har denne ikke til formål på EU-plan at regulere de former og metoder, som de kompetente myndigheder anvender inden for rammerne af overgivelsesproceduren, herunder proceduremæssige krav, der finder anvendelse i henhold til den berørte medlemsstats ret.
- 45 Det i denne doms præmis 43 nævnte formål med artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584 er nødvendigvis opfyldt ved en indkaldelse, der foretages »personligt« som omhandlet i det første sætningsled i denne bestemmelse, idet en sådan indkaldelsesform sikrer, at den pågældende selv har modtaget indkaldelsen og dermed er blevet underrettet om tidspunktet og stedet for retssagen.
- 46 Hvad angår betingelserne i denne bestemmelses andet sætningsled er deres formål at opnå det samme høje beskyttelsesniveau for den indkaldte person ved at sørge for, at denne får underretning om tidspunktet og stedet for retssagen.
- 47 Henset navnlig til ordlyden af artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584, hvorefter det entydigt skal fremgå, at den pågældende »var klar over den berammede retssag«, er det ikke i sig selv tilstrækkeligt til at opfylde dette krav, at en indkaldelse er blevet overrakt til en tredjepart, der giver tilsagn om at ville overrække indkaldelsen til den pågældende, uanset om denne tredjepart hører til den pågældendes hushold eller ej. En sådan indkaldelsesform gør det ikke muligt entydigt at fastlægge, at den pågældende »faktisk« har modtaget underretning om tidspunktet og stedet for retssagen, og i givet fald heller ikke det nøjagtige tidspunkt for modtagelsen heraf.
- 48 Som Kommissionen har gjort gældende, kan det principielt ikke udelukkes, at overrækkelsen af en indkaldelse til en tredjepart overholder kravene i artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584. For at opfylde formålet med denne bestemmelse skal det imidlertid entydigt fremgå, at denne tredjepart faktisk har overrakt indkaldelsen til den pågældende.
- 49 I denne forbindelse påhviler det den udstedende judicielle myndighed i den europæiske arrestordre at oplyse, på grundlag af hvilke forhold den har konstateret, at den pågældende faktisk har modtaget officiel underretning om tidspunktet og datoen for retssagen. Når den fuldbyrdende judicielle

myndighed skal sikre sig, at betingelserne i artikel 4a, stk. 1, litra a), i rammeafgørelse 2002/584 er opfyldt, kan den tillige finde støtte i andre forhold, herunder omstændigheder, som myndigheden har fået kendskab til under en afhøring af den pågældende.

- 50 Da de tilfælde, som er omhandlet i artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584, er blevet udformet som undtagelser til en fakultativ grund til at undlade anerkendelse, kan den fuldbyrdende judicielle myndighed i øvrigt under alle omstændigheder, selv efter at have konstateret, at disse tilfælde ikke dækker den omhandlede situation, tage andre omstændigheder i betragtning, på grundlag af hvilke myndigheden kan sikre sig, at overgivelsen af den pågældende ikke indebærer en tilsidesættelse af dennes ret til forsvar.
- 51 Inden for rammerne af en sådan vurdering af den nævnte fakultative grund til at undlade anerkendelse kan den fuldbyrdende judicielle myndighed tage hensyn til den pågældendes adfærd. Det er således på dette trin i overgivelsesproceduren, at der kan rettes en særlig opmærksomhed mod en eventuel åbenbar mangel på omhu fra den pågældendes side, navnlig når det fremgår, at denne har forsøgt at undgå forkyndelse af den underretning, som vedkommende var adressat for.
- 52 Endvidere kan den fuldbyrdende judicielle myndighed også tage hensyn til den omstændighed, som den polske regering omtalte i retsmødet for Domstolen, nemlig at den udstedende medlemsstats nationale ret for alle tilfældes skyld giver den pågældende person ret til at anmode om en ny retssag, når forkyndelsen af indkaldelsen, ligesom i det foreliggende tilfælde, anses for at være sket ved, at indkaldelsen blev overrakt til et voksent medlem af den pågældendes husholdning.
- 53 Under alle omstændigheder har den fuldbyrdende judicielle myndighed mulighed for at anmode om straks at få supplerende oplysninger, hvis den finder, at de oplysninger, den udstedende medlemsstat har fremsendt, ikke er tilstrækkelige til, at den kan træffe afgørelse om overgivelsen.
- 54 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584 skal fortolkes således, at en indkaldelse som den i hovedsagen omhandlede – der ikke er blevet forkyndt direkte for den pågældende, men på dennes adresse er blevet overrakt til en voksen person, der tilhører dennes husholdning, og som har givet tilsagn om at ville overrække indkaldelsen til den pågældende, uden at det på grundlag af den europæiske arrestordre kan afgøres, om, og i givet fald hvornår, denne voksne person faktisk har overrakt indkaldelsen til den pågældende – ikke i sig selv opfylder betingelserne i denne bestemmelse.

Sagens omkostninger

- 55 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009, skal fortolkes således, at de i denne bestemmelse indeholdte udtryk »indkaldt personligt« og »på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag« udgør selvstændige EU-retlige begreber og skal fortolkes ensartet i hele Den Europæiske Union.**

- 2) Artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584, som ændret ved rammeafgørelse 2009/299, skal fortolkes således, at en indkaldelse som den i hovedsagen omhandlede – der ikke er blevet forkyndt direkte for den pågældende, men på dennes adresse er blevet overrakt til en voksen person, der tilhører dennes husstand, og som har givet tilsagn om at ville overrække indkaldelsen til den pågældende, uden at det på grundlag af den europæiske arrestordre kan afgøres, om, og i givet fald hvornår, denne voksne person faktisk har overrakt indkaldelsen til den pågældende – ikke i sig selv opfylder betingelserne i denne bestemmelse.

Underskrifter